

Waarop gij u moe peinst.
Waarover gij u stomp zint.
Waarvan gij u onbevredigd afwendt.
Dan voelt gij, hoe groot God moet zijn, die dat alles u bedenken en doordenken kon.
Dan voelt gij, hoe klein gij zijt, die Hem nog niet in een miljoenste van wat Hij schep, nadenken kunt.
En gij eindigt uw onderzoekingen met de verzuchting: wij kennen ten deele en wij profeteeren ten deele.
In raadsefen wandelt de mensch op aard.

Dat ongerijmdde grijpt u ook aan in de binnenkamer.

Het achtervolgt u ook in de mystiek.
Vooral als gij met uw ziel de openbaring der verkiezing en verwerping, van uw schepping en uw val poogt te benaderen, wordt gij meerthalen door een gevoel van uitputting overvallen.
Ik geloof het, zoo roept gij, maar ik kan er niet bij.
Zoo vele tegenstellingen schijnen tegenstrijdigheden te zijn.

Nooit moogt gij het voor uw rekening nemen: ik geloof, omdat het ongerijmd is.

Maar wel gelooft gij veel, dat voor uw bewustzijn, voor uw gevoel niet rijmt.

Gij maakt ervaringen door, die rechtdraads tegen elkander schijnen in te gaan.

Toch kunnen het godvruchtige ervaringen zijn. Daar hebt gij b.v. het punt, waarop hier de apostel wijst: het lijden.

Er werkt een tocht in uw binnenste om van het lijden verschoond te blijven.

Ieder schepsel heeft van den Schepper ontvangen een drang tot zelfbehoud.

En die drang wordt u bij de wedergeboorte niet ontnomen, maar die wordt geheiligd en tot hooger spankracht opgevoerd.

Nooit komt die drang tot zelfbehoud tot zulk een machtige uiting, als wanneer de vraag u uit het hart wordt geperst: wat moet ik doen om zalig te worden.

Krachts dien drang tot zelfbehoud nu mijdt gij het lijden, waar gij kunt.

Gij bidt het uw Heiland na: Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan.

Gij meent daartoe te meer reden te hebben naarmate gij vaster gelooven moogt, dat uw Jezus alles heeft voldaan; dat Hij ook uw krankheden op zich heeft genomen en uw smarten gedragen.

En toch kunt gij soms zoo gelukkig zijn onder het lijden.

Gij zoudt beangst worden als het lijden uitbleef en vreezen, dat gij niet geliefd zijt bij God. Immers: wat zoon is er, dien de Vader niet kastijdt?

Ja, gij neemt het lijden onder uw levensidealen op, gelijk ook Paulus deed volgens zijn schrijven: opdat ik kenne... de gemeenschap Zijns lijdens.

En ge verstaat er iets van, hoe de mystieken van alle tijden konden spreken van „zalige smarten“.

De wensch, dat het lijden u bespaard blijve en de wensch, dat gij de gemeenschap van Christus' lijden moogt genieten, schijnen elkander uit te sluiten.

Rijmen kunt gij ze niet.
Evenwel maken ze beide deel uit van uw ervaringsleven.

Maar maakt die begeerte naar Christus' lijdens gemeenschap u niet onnatuurlijk?
Schuilt er niet iets ongezonns in?

In het minst niet.
Het behoort bij het leven in zijn tijdelijke gebrokenheid.

Zelfs buiten het terrein des geloofs neemt gij soortgelijke ongerijmdheid waar, zonder dat gij het tegennatuurlijk acht.

Wie schept er behagen in, als hij daar een weduwe ziet gezeten in somber vertrek met plooiën van droffe smart op het opvallend bleek gelaat, bewegingloos, lusteloos? Maar als een meester in de schilderkunst u dat tafereeltje op het doek tooverd, dan vonkt uw oog van kunstgenot. En de meester heeft bij de aanschouwing der werkelijkheid zelf reeds genoten. Als mensch schreide hij mee, als kunstenaar onderging hij blijde schoonheidsontroering.

Hoe menige moeder klaagde niet haar zware zorgen uit, terwijl zij, als die van haar warven weggenomen, verlangde om ze weer terug te hebben?

Om nu maar te zwijgen over mannen als Kierkegaard, die het wezenlijke van het leven zoeken in „spanning“, in angst, in vrees, en dat zoet en heerlijk vinden.

Want inderdaad kan het abnormale daarvan niet worden tegengesproken.

Maar normaal is het, dat de christen van twee wordt gedrongen.

Dat tweërlei begeerte in hem om den voorrang dingen.

Een begeerte om onthouden te worden en met Christus te zijn en een begeerte om in het leven te blijven.

Maar ook een begeerte om niet te lijden en een begeerte om wel te lijden.

Die twee tot één opsmelten, gaat niet.
Zij moeten twee blijven.
Zij moeten elkander afwisselen.
Zij moeten onberijmd naast elkander blijven staan.

De mystieke trek naar het lijden wordt hier door den apostel wel gerechtvaardigd.

Hij verlangt niet: opdat ik kenne... het lijden. Maar: opdat ik kenne... de gemeenschap Zijns lijdens.

Het is hem niet om het lijden te doen. Maar om zijn Heiland.

Het lijden op zichzelf brengt niets dan bitterheid. Verrukkelijk wordt het eerst, wanneer gij daaruit de gemeenschap met Christus proeft.

Dan kunnen er oogenblikken komen, dat gij bidt: Heere, nog meer.

Hoe kostelijk zijn de oogenblikken, als gij uw Jezus hoort vragen: Kunt gij den drinkbeker drinken, dien ik gedronken heb? en gij daarop moogt antwoorden: Rabbouni, ik doe het reeds, zie mijn wonden, schouw mijn littekenen.

En daarvoor behoeft gij niet altijd meer te lijden dan het wereldkind.

Maar gij behoort anders te lijden. Gij moet in uw pijnen Jezus' pijnen voelen.

Een heel klein weinige ervan. Doch toch iets.

Niet om zelf nog smarten te dragen. Maar alleen om in Zijn smarten te deelen.

Nooit kunt gij echter in uw lijden gemeenschap met het lijden van Christus oefenen, zoo gij niet eerst de kracht der opstanding hebt ervaren.

Slechts een levendgemaakte ziel kan zoo mystiek lijden.

En hoemeer zij de kracht van Christus opstanding leert kennen, des te meer zal zij in Christus' lijdensgemeenschap worden opgenomen.

Hoemeer zij wordt levendgemaakt, des te fijnger gevoeliger wordt zij voor de uitwerking van Jezus' lijden in haar eigen leven.

En dat stemt haar tot steeds inniger dank.

Want zij moet met den ganschen Christus verenigd worden.

Met den Christus, die thans verheerlijkt is, maar die ook eens geleden heeft.

Onder de menschen bindt het leed vaak meer dan het lief.

Ten opzichte van Christus bindt het lijden even sterk als de geloofsvreugde.

Maar daarom zoudt gij het ook niet gaarne willen missen, gij, die Hem uw Zalmaker moogt noemen.

Gij protesteert er tegen, wanneer iemand u om uw lijden te luide beklagt.

Gij lacht door uw tranen heen.

Gij herhaalt: zalige smarten! Zoete pijnen! Lieflijke kastijding! Heerlijk lijden!

Dat is de ongerijmdheid in de mystiek.

Maar zij voert u op tot „Hem“.

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

„De Jeugdouderling“.

IV.

Inhoud eerste artikel. Over den jeugdouderling wordt veel gesproken. Dit staat hiernede in verband, dat veel geschreven wordt over den ouderling en over de jeugd.

Ook over den jeugdouderling wordt veel gehandeld. In spottenden zin in de „N. Rot. Courant“ in blakenden lof door het „Geref. Jongelingsblad“.

Inhoud tweede artikel. Op den naam is aaukmerking gemaakt uit taalkundig oogpunt. Anderen vinden dit bezwaar niet zoo gewichtig; de man is er. De jeugdouderling kan van belang zijn voor Kerk en rijpere jeugd. De Kerk staat in het teken der critiek. Toch heeft de Kerk als instituut veel gedaan voor de jeugd. Kerkelek Toezicht op de jeugdactie echter mist. Meerdere hoeden in deze tijden.

Inhoud derde artikel. Werk van den jeugdouderling is van vierderlei aard. Kerkelek bezwaar onder de oogen gezien. In grootere Kerk alleen een jeugdouderling soms gewenscht. En wel alleen, als zulk een man te vinden is. Quantiteit zegt niets: 't komt aan op de kwaliteit.

Ons laatste punt komt nu aan de orde: „de vereischten voordien Jeugdouderling“.

Met instemming citeeren wij hier, wat Ds Renting van Winterswijk in zijn referaat: „Het ambt der ouderlingen en de rijpere jeugd“ opmerkt: „Het ligt in den aard der zaak, dat niet alle broeders ouderlingen, hoe uinnemend ze ook in ander opzicht mogen zijn, evenwel tact en wijsheid en beleid bezitten om met de jeugd om te gaan en onder de jeugd te arbeiden. Daartoe wordt bijzondere gave vereischt. Het is niet het gemakkelijkste werk. Er is eene groote mate van geduld en van lijdzaamheid, van ware wijsheid en van bedachtzame vastberadenheid toe noodig“.

Laat ons allereerst op den voorgrond stellen, dat de Kerkeraad nooit tot jeugdouderling moet benoemen een veelpratenden broeder. Zoo zijn er Broeders, die het werkelijk goed bedoelen, maar die al bij de notulen der

Kerkeraadsvergaderingen beginnen te spreken en niet eindigen dan als de praeses van den Kerkeraad de rondvraag gesloten heeft. Zulk een broeder zou op de vergadering van de Jeugdvereniging eene mislukking wezen en het heele instituut in discredit brengen. Van zulke broeders houden onze Jongelingen niet. Ze zien ze, laat het ons maar eerlijk zeggen, liever gaan dan komen! En ze vergeten één ding, en dat is juist de hoofdzaak, dat zij geroepen zijn om „toezicht“ uit te oefenen, en alleen „zoo noodig“ met raad en daad bijstand behoeven te en moeten bieden. Een jeugdouderling moet zich nooit in de discussie mengen, voordat de leden zijn uitgeboord en het dan noodzakelijk is nog iets te zeggen. Dat is toch in het algemeen een les van praktische levenswijsheid: alleen iets zeggen, als er iets te zeggen valt. Vele vergaderingen zouden dan niet zoo lang duren, op tijd kunnen eindigen en niet zoo saai en taai en vervelend zijn. De jeugdouderling heeft een dubieus punt tot helderheid te brengen of kan bij een uitgebreide of verwarde discussie de hoofdzaken, waar het om gaat, nog eens samenvatten. Maar ook dit alleen, als de Voorzitter der vergadering dit nadat, of daartoe blijkt niet bij machte te zijn, want deze zaken behooren tot de taak van den Voorzitter. Ook in deze moet de Jongelingsvereniging de oefenschool voor de leden blijven.

Onze broeder moet verder zijn een man van praktische levenswijsheid. Dat wil nog niet zeggen, dat hij van alles verstand moet hebben. Wetenschap is nog geen wijsheid. De jeugdouderling behoeft in het geheel geen man te wezen van zeer groote geleerdheid, maar wel moet hij kennen de beginselen om aan onze jonge menschen leiding te kunnen geven bij de beantwoording van vragen, die in het hart en in het hoofd opkomen. Vanzelf zal hij het organisatieleven moeten kennen en liefhebben. Iemand, die een vooroordeel heeft tegen de Vereenigingen, zal niet tot dit ambt moeten gekozen worden. Met liefde zal hij voor de jeugd en haar werk vervuld moeten zijn. En daarbij een practischen blik moeten hebben op de nooden en behoeften der jongelingen en jongedochters. Hij moet een man zijn, die de jeugd liefheeft als kinderen des Verbonds en der gemeente. Hij moet het jeugdleven kunnen indenken en welen te leiden met teedere liefde en toch noodige vastberadenheid. Hij moet met zijn gedachten niet leven in het jaar 1900, maar in den goeden zin des woords een man zijn van het jaar 1921. Jeugdouderling te zijn is bovenal een gave van boven. Men kan daartoe veel leeren, en toch in dezen arbeid tot mislukking gedoemd zijn. En omgekeerd heb ik eenvoudige broeders gekend, die voor dit werk onder de jeugd als „geknipt“ waren en door onze jongelingen ook gezien werden op hun vergaderingen met gragte en naar wier eenvoudig woord, maar waaruit praktische levenswijsheid sprak, met belangstelling werd geluisterd. En daarom stelden wij juist, dat de Kerkeraad alleen dan tot het aanstellen van een jeugdouderling heeft over te gaan, als er zulk een beschikbaar is.

Daarbij komt ten derde, dat onze broeder met de jeugd moet kunnen omgaan. Ze moeten weten, de jeugdouderlingen, wat onder de jeugd en in de ziel van de jeugd te koop is. Hij moet van ze houden en zelf mede jong kunnen wezen. Daarom behoeft men nu zelf nog niet jong van leeftijd te zijn. Daar zijn wel oulen, met de haren der grijsheid gesierd, die jong van hart zijn. Hij moet met de jeugd kunnen medeleven, wat van ze kunnen verdragen. Hij moet niet aanstands de wenkbrauwen fronsen, den vinger dreigend en waarschuwend opheffen en een zedepreek gaan houden bij elken verkeerden tred. Als onze jeugd van één ding een afkeer heeft, is het wel van dit zedemoesteren of dit politie-agent spelen! Jong met de jongen en toch met vaste hand steun bieden, en met helder hoofd leiding geven. Ze moeten zich eenerzijds niet hoog verheffen boven hen, die aan hun geestelijke zorgen zijn toevertrouwd, maar moeten ook anderzijds een gepasten afstand doen bewaren. Opdringerig mag hij niet wezen, maar ook weer moeten de jongelingen zich met vertrouwen tot hem wenden. In de Vereenigingen, moet de jeugdouderling worden gemerkt, zonder dat hij zichzelf naar voren schuift.

Jeugdouderling te zijn is dus geen gemakkelijk baantje. Het vraagt een vriend der jeugd, die haar hartelijk liefheeft om Christus' wille. Het vraagt een man van organiseerend talent, die een goed doorzicht heeft en leiding weet te geven bij den arbeid van anderen onder onze rijpere jeugd. Wij begroeten hem met blijdschap wegens den nood der tijden en de gevaren der jeugd in onze dagen. Maar nog eens zij er met allen nadruk op gewezen, dat de hoeveelheid, de quantiteit, nog niets zegt. Het komt hier aan op de kwaliteit, de hoedanigheid. Moge God ons in al onze Kerken mannen geven, wier arbeid in dit ambt, waartoe zij speciaal worden afgezonderd, of in het ambt van ouderling of predikant, aan onze jongelingen en jongedochters toeroept: „Weest mannelijk en houdt u sterk“. En laat door deze beweging onze Kerken mogen opwaken tot een heiligen ijver in het belang van de rijpere jeugd. En laten onze jongelingen in heilige standvastigheid en in kloeken moed het den vijand van Hem, die opgestaan is

en nu
toeroep
goden

Alm

= Pr

In

hoogle

noemd

De

ger te

geest

fessou

Ach

van N

aan d

Immi

voor c

Hij

van d

product

Voor

Een

Ever

sche r

Maar

waard

wetens

deeling

we to

mogen

lazen,

UY

Er i

onderw

Wie

ziet op

het re

van de

een v

Alles v

gebond

rukt u

de leu

omhoof

noodza

oorspr

geven,

waartoe

Die

onderw

Voor

gebied

gevocht

gezet a

vrijheid

vrijheid

de ver

aan lie

opoffer

en in d

niet ee

schare

krijgen,

een be

harten,

vensno

Wein

belangs

Wij

om te

en...i

tijden

ling is

wijze g

geteek

schen?

kregen?

uit den

Kunnen

oproep:

voor al

schouk,

en daar

dat onz

op onze

ketenen

bonden

Moets

Is or

Op di

ven, w

onder e

staan z

of we

principi

opgeslot

Wat

Besta

en nu heeft de sleutelen der helle en des doods, toeroepen: „Gij zult ons toch niet hebben, gij goden van den tijd”.

Almelo.

B. A. KNOPPERS.

— Prof. Dr A. M. Brouwer.

In de vacature-Daubanton werd als kerkelijk hoogleeraar aan de Utrechtsche Universiteit benoemd Dr A. M. Brouwer.

De Nederlandsche Zendingsschool, welke vroeger te Rotterdam was gevestigd en thans te Oegstgeest staat, blijkt een ware kweekplaats van professoren te zijn.

Achtereenvolgens moest zij haar rectoren Dr van Nes, Dr van Veldhuizen en nu weer Dr Brouwer aan de Universiteit afstaan.

Inmiddels achten wij Dr Brouwer een aanwinst voor de Utrechtsche hoogeschool.

Hij deed zich niet alleen kennen als een man van dege studie, maar ook als noest werker en productief schrijver.

Voorzeker een gelukkige combinatie.

Een man van onze beginselen is hij niet.

Evenals zijn voorganger behoort hij tot de Ethische richting.

Maar hoewel het ook bij Daubanton niet aan waardeering ontbrak voor wat de Gereformeerde wetenschap leverde — men denke aan zijn beoordeeling van Kuypers Encyclopaedie — gelooven we toch, dat prof. Brouwer, zoo wij tenminste mogen aangaan op hetgeen wij totnogtoe van hem lezen, ons nog nader staat.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De vrijheid der vrije school.

I.

Er is in onze dagen schier geen dankbaarder onderwerp dan de vrijheid.

Wie haar lof gaat verkondigen, en tevens kans ziet om aan deze lofrede een vurig pleidooi voor het recht te verbinden, kan vrijwel zeker zijn van de belangstelling der schare, want er golfte een vloed van vrijheidszucht over deze wereld. Alles zint op vrijmaking. Wat vroeger aan geen gebondenheid dacht en zich niet onvrij gevoelde, rukt nu aan de banden, en op ieder terrein wordt de leuze der vrijheid als parool tot den strijd omhoog geheven. Daarom is het meer dan ooit noodzakelijk, dat wij ons van het wezen en den oorsprong der ware vrijheid zuiver rekenschap geven, en kalm en nuchteren bezien, waarvan en waartegenover wij hegeeren vrij te zijn.

Die eisch geldt ook voor het terrein van het onderwijs.

Voor dat terrein niet het minst, want op dit gebied is onder en door ons altoos voor de vrijheid gevochten, en onze schoolstrijd is ingezet en voortgezet als een worsteling voor de vrije school. Dat vrijheidsideaal heeft de ouden bezielde. Voor die vrijheid zijn onwaardige offers gebracht. Aan de verwerkelijking van dat ideaal zijn schatten aan liefde en toewijding, aan krachten en geld, aan opoffering en zelfverloochening ten koste gelegd, en in dien heroïek kamp is het woord vrijheid niet een leuze geweest, die dienen moest om de schare op te winden, of de menschen mee te krijgen, of opgeblazen geestdrift te kweken, doch een beginsel, dat steun vond in de overtuiging des harten, en de vertolking was van een hooge levensnoodzakelijkheid.

Welnu, die vrijheid vraagt in onze dagen nieuwe belangstelling.

Wij worden van alle kanten weer opgeroepen om te waken voor de vrijheid der vrije school, en... is dat nu noodig? Het zijn toch de gouden tijden der pacificatie. De strijd voor de gelijkstelling is toch beëindigd. De vrede is op royale wijze gesloten. Het vredesverdrag werd plechtig geteekend, en hebben wij niet alles, wat wij wenschen? Is er geen grondwettelijke gelijkheid verkregen? Zijn niet alle financiële moeilijkheden uit den weg geruimd? Wordt ons geen recht gedaan? Kunnen we niet gehoor geven aan Da Costa's oproep: Bouwt scholen! Ja — en Gode de eer voor al het goede, wat Hij ons in het laatste jaar schonk, en toch... toch hoort ge hier fluisteren, en daar mompelen, en ginds op luider toon roepen, dat onze vrijheid gevaar loopt, en we ten eerste op onze hoede moeten zijn, om niet in de gouden ketenen, waarmee onze scholen aan den Staat gebonden zijn, onze zelfstandigheid te verliezen.

Moeten we aan dat vermaan gehoor geven?

Is onze vrijheid waarlijk in perikel?

Op die vraag kunnen we alleen een antwoord geven, wanneer wij ons duidelijk voorstellen, wat onder die vrijheid der vrije school te verstaan zij, en tot dat recht verstand komen wij niet, of we moeten ons eerst hebben ingedacht, wat principieel en materieel in het begrip vrijheid ligt opgesloten.

Wat beteekent het eigenlijk vrij te zijn?

Bestaat de vrijheid hierin, dat men los is van

alle banden, en ten eenenmale onafhankelijk van hetgeen buiten ons is? Allermint, want vrijheid is heel iets anders dan anarchie. Vrijheid verschilt hemelsbreed met handeloosheid. De hoogste gebondenheid is zelfs de hoogste vrijheid, en wij behoeven slechts onzen blik te slaan in het schepingsleven rondom ons, of wij begrijpen dat de vrijheid heel iets anders is, dan wat zondige en naar losbandigheid jagende menschen ervan gemaakt hebben. Een organisme is immers dan alleen vrij, wanneer het zich beweegt binnen de grenzen, die God heeft gesteld, en zich ontwikkelt in de levenssfeer, die de Almachtige gegeven heeft. Een planeet is vrij, zoolang ze door het heelal voortsnelt in de door den Schepper getrokken banen. Een visch is vrij, zoolang dit dier leeft binnen den kring van het water. Een boom groeit vrij, wanneer zijn wortelen in den bodem zijn vastgehecht, doch worden al die banden losgescheurd, en al deze schepselen buiten hun grenzen gebracht, om z.g.n. zich in vrijheid te kunnen bewegen, dan botsen de planeten, en sterft de visch op het droge, en verdort de uit den bodem gerukte boom, en nog altijd is de kennis der ellende uit de wet, want in de wet en haar onderhouding ligt het geheim van alle leven en vrijheid.

Daarom is vrijheid geen losbandigheid.

Zij is eerder het tegenovergestelde, n.l. de gebondenheid.

Zij is de onderwerping aan de wet, mits ge de wet zuiver neemt. Groen van Prinsterer heeft er reeds in zijn „Ongeloof en Revolutie" op gewezen, dat deze regel alleen kan aanvaard worden, wanneer met de wet bedoeld is die, welke rust op de erkenning van den hoogsten Welgever, d.i. wanneer de wet is of rust in Gods wet. „Maar wij zeggen dit niet, zoo de wet de wil, het goedvinden, le bon plaisir der meerderheid is: wij zouden, al hadden wij den Bijbel verworpen, door heidensche wijsheid te schande worden gemaakt. Als de vrijheid het onvoorwaardelijk gehoorzamen aan menschelijk welbehagen is, dan is zij een hersenschim." (1).

Nu wenschen wij ons van die hersenschim verre te houden.

Voor ons is de wet altoos de gebondenheid aan God, en op dat standpunt is de waarachtige vrijheid de onderwerping aan den Heere zelf, want God is altoos in Zijn wet, en de hand aan Hem en aan Zijn Woord en dienst is de hoogste vrijheid.

Dat heeft Christus ons ook geleerd.

Hij heeft den Joden en ons gepredikt: „Indien dan de Zoon u zal hebben vrijgemaakt, zoo zult gij waarlijk vrij zijn" (Joh. 8:36), en hoe maakt de Zoon ons vrij? Zeker door de heerschappij des duivels te vernietigen, en de banden met de zonde te breken, en ons uit satan's gevangenis te verlossen, doch als Hij ons daaruit redt, laat Hij ons niet aan onszelf over. Dan geeft Hij ons niet prijs aan eigen willekeur en goedvinden, doch op hetzelfde oogenblik, dat Hij satan's ketenen slaakt, bindt Hij ons aan Zich met de heerlijkste banden van liefde en genade, en in die banden en onder die heerschappij zijn wij waarlijk vrij, en dies waarlijk zalig.

Ik zou dus met mijn onderwerp spoedig klaar kunnen zijn.

Als de vraag gesteld wordt: Wat is de vrijheid, de waarachtige en hoogste vrijheid der vrije school? zou geantwoord kunnen worden: de ware vrijheid is de onderwerping aan God, en het onderwijs is dan in den meest rijken zin van het woord vrij, wanneer het den Heere dient en Hem alleen. Hieruit volgt dus, dat ideaal en principieel genomen, alleen de christelijke school, die zich buigt voor het Woord Gods, een vrije school is. Slechts dit onderwijs, dat zich leiden laat door de openbaring van Jezus Christus, kan op dien adeldom der vrijheid bogen, — en we moeten ons dien adeldom nimmer laten ontnemen. Niet het minst zullen wij op het terrein der school met alle kracht hieraan vasthouden, dat het geheim der ware vrijheid nergens anders gelegen is, dan in de vrees Gods, en in den band aan den Zoon des Vaders, Die, om ons vrij te maken, gesproken en verwerkelijkt heeft: Zie, Ik kom, om Uwen wil te doen o God!

Met dit alles zijn we echter niet gereed.

In het voorgaande hebben wij de vrijheid alleen bezien van haar meestideële zijde, en aan deze zaak zit toch nog een andere kant. Wanneer wij spreken over de vrije school, bedoelen we nog iets anders, en we moeten dit begrip ook historisch verklaren. Want dit kwalitatief „vrij" heeft in den loop der jaren en gedurende den ganschen schoolstrijd niet alleen de beteekenis van „christelijk" of „overeenstemmend met Gods wet", maar het heeft ook den zin van niet gedwongen door den Staat. Want, zoo zei Dr Kuypers in zijn bekend verweerschrift tegen Dr Bronsveld uiteen, „in gansch het verloop, dat de strijd over het onderwijs van 1830 tot nu 1880 nam, heeft men formeel met „vrijheid van onderwijs" of „vrije school" nooit iets anders gewild of aangeduid, dan dat particulieren vrijheid op eerlijken voet zouden erlangen om bijzondere scholen op te richten, en

dus niet gedwongen zouden zijn gebruik te maken van het onderwijs, dat de Staat gaf. Vrijheid stond tegenover Rijksmonopolie. Tegenover den, vóór 1848 bestaanden dwang om te gaan waar de Staat goetvond u een gelegenheid te openen. „Vrijheid van onderwijs", en „vrijheid van bijzonder onderwijs" was volkomen gelijkkluidend en één." (2)

Deze omschrijving verheldert het terrein terstond.

Met de vrijheid der vrije school wordt dus allermint bedoeld een anarchie, die het onderwijs zou schaden, maar de vrijheid der ouders, om voor hun kinderen die scholen te kiezen, en aan hun kinderen dat onderwijs te doen geven, waartoe zij volgens hun geloofsovertuiging en conscientie gehouden zijn. Of wil men het nog anders uitgedrukt, en dan speciaal in verband met onze christelijke scholen: onze christenouders gevoelen zich van Godswege geroepen, om ook met hun kinderen en met de opvoeding en de vorming van die kinderen te staan in de vrijheid, met welke Christus ons heeft vrijgemaakt, en nu moeten zij volle vrijheid erlangen om aan die roeping gevolg te kunnen geven.

Daarin mag niemand hen hinderen.

Aan die vrijheid mag niemand tornen.

Op de vervulling van die taak hebben zij alle recht, want God heeft hun de kinderen gegeven, en op hen rust de taak die kinderen op te voeden, en te vormen tot menschen Gods. Voor die kinderen zijn zij aansprakelijk, en niemand anders. De Staat niet. Geen willekeurige groep van menschen. Geen onderwijzer zelfs, maar zij alleen, en daarom moet hun ten volle de vrijheid gelaten worden, om het onderwijs aan hun kroost zóó in te richten, dat de waarachtige vrijheid tot haar volste recht komt.

Voor die ouder-vrijheid is onze schoolstrijd gevoerd.

Voor die vrijheid der conscientie zijn tal van offers gebracht, en neen, die kamp is niet geworsteld om wat subsidie te krijgen, en zelf schoolje te spelen, maar om voor zichzelf de vrijheid te garandeeren, waarop zij krachtens hun ouderrecht aanspraak mogen maken. En dit recht nu werd betwist door het Liberalisme, dat het Staatsmonopolie verdedigde, en de ouders wilde dwingen te gaan, waarheen zij, de overheerschende richting, decreeteerde. Die vrijheid werd geknecht door hen, die uit een aandoenlijke eenheidszucht alle kinderen des volks op een godsdienstloze, neutrale school wilden vereenigen, doch onze Christenouders hebben gezegd: Dat mogen wij niet en willen wij niet. Wij kunnen ons niet onderwerpen aan uw dwang, en... ze hebben zoolang gestreden, totdat eindelijk de macht der Staatsoverheersching brak, en het Liberalisme z'n graf vond in hetgeen het als z'n sterkte beschouwde.

K. D.

2) „Strikt genomen". Amsterdam 1880, pag. 38.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De financiën der Zending.

II.

Al nemen wij het woord van den wereldling niet over, dat het geld alles verantwoordt, toch zal een christen, zoo zagen wij de vorige maal, het geld niet als iets onverschilligs beschouwen, omdat de Heere het geven van Zijn zegen aan het gebruik der middelen wil binden. En al laten wij het aan elke zendingscorporatie of landstreek over naar eigen inzicht het noodige geld bijeen te brengen, toch geven wij de voorkeur aan het leggen van een vaste financiële basis.

Wij zullen nu de vragen onder de oogen moeten zien, hoe de financiële toestand der zending van de Geref. kerken is; of deze bevredigend kan worden geacht; en zoo niet, welke maatregelen er dan behooren genomen te worden.

In het breede rapport, dat de generale zendingsdeputaten aan de synode van Leeuwarden aanboden, komt wel een financieel verslag voor, maar daarin worden alleen verantwoord de inkomsten en uitgaven van de Algemeene zendingskas; deze maken maar een klein deel uit van hetgeen onze kerken voor de zending doen. Over 1919 bedroegen de inkomsten der Generale kas ongeveer f31.000, en de uitgaven waren f250 hoger. Er zijn er, die niet recht weten waarvoor de Generale kas gelden noodig heeft; daarom geven wij het volgende staatje van uitgaven: Administratie-beheer f372.03; zendingsbibliotheek op Java f116.75; dito in Nederland f150; kosten der algemeene vergadering f100; kosten van de deputaten f1400; subsidie Geref. kerk Batavia 1918-1919 f3000; dito Soerabaja f1800; dito medische dienst Amsterdam f1200; dito Zendingstudie-Raad f150; kosten Zendingsconsulaat f2075; pensioenen en wachgeld f2509.96; opleidingsschool f1908.06; Chr. Holl. Int. Kweekschool f6876.48; A. Ringnada f733.33, en afschrijving gebouwen in Indië f1707.50, totaal f31208.12. Wij zien, dat de helft dezer uitgaven is besteed aan den schooldienst in Indië, om de verschillende zendingsterreinen van Chr. onderwijzers en helpers voor den hoofddienst te voorzien. Overigens laten wij de cijfers verder buiten bespreking!

2) „Ongeloof en Revolutie". Kampen 1904, pag. 183, 184.